

LIBRIS

We know
books

**SFÂNTUL CUVIOS SERAFIM CEL RĂBDĂTOR
DE LA SÂMBĂTA DE SUS**

„IEȘIT-A SEMĂNĂTORUL”

– Predici pentru popor –

*ediție îngrijită, introducere și note de
Drd. Nicolae-Toma Posa*

Apare cu binecuvântarea
ÎPS DR. LAURENȚIU STREZA,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

ISBN 978-606-989-180-3

EDITURA ANDREIANA
Sibiu, 2025

CUPRINS

CUVÂNT DE BINECUVÂNTARE (<i>† Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolia Ardealului</i>)	5
INTRODUCERE	9
CUVÂNT-ÎNAINTE LA EDIȚIA DIN 1948	21

ÎN DUMINICI

Semănătorul (<i>Duminica a XXI-a după Rusalii</i>)	25
Bogăție și sărăcie (<i>Duminica a XXII-a după Rusalii</i>)	30
Lăcomia (<i>Duminica a XXVI-a după Rusalii</i>)	34
Poftirea la cină (<i>Duminica a XXVIII-a după Rusalii</i>)	39
În pragul Anului Nou	44
Recunoștința (<i>Duminica a XXIX-a după Rusalii</i>)	50
Adevărata pocăință (<i>Duminica a XXXII-a după Rusalii</i>)	54
Smerenie și mândrie (<i>Duminica a XXXIII-a după Rusalii – a Vameșului și a Fariseului</i>)	58
Acasă și în străini (<i>Duminica a XXXIV-a după Rusalii – a Fiului pierdut</i>)	63

Ziua cea mare (<i>Duminica Înfricoșătoarei Judecăți – a Lăsatului sec de carne</i>)	68
Căderea lui Adam (<i>Duminica Izgonirii lui Adam din Rai – a Lăsatului sec de brânză</i>)	74
Postul (<i>Duminica Izgonirii lui Adam din Rai – a Lăsatului sec de brânză</i>)	79
Credința noastră (<i>Duminica I din Postul Mare – a Ortodoxiei</i>)	85
Sănătatea sufletească (<i>Duminica a II-a din Postul Mare – a Sfântului Grigorie Palama</i>)	90
Grija de suflet (<i>Duminica a III-a din Postul Mare – a Sfintei Cruci</i>)	95
Taina Mărturisirii (<i>Duminica a IV-a din Postul Mare – a Sfântului Cuvios Ioan Scărarul</i>)	99
Darul rugăciunii (<i>Duminica a V-a din Postul Mare – a Sfintei Cuvioase Maria Egipteanca</i>)	103
Lupta pentru credință (<i>Duminica a II-a după Paști – a Sfântului Apostol Toma</i>)	109
Purtătoarele de mir (<i>Duminica a III-a după Paști – a Mironosițelor</i>)	113
Voiești să fii sănătos? (<i>Duminica a IV-a după Paști – a Slăbănogului de la Vitezda</i>)	117
Apa vie (<i>Duminica a V-a după Paști – a Samarinenței</i>)	122

O întrebare și un răspuns (<i>Duminica a VI-a după Paști – a Orbului</i>)	127
Cu ochii sus (<i>Înălțarea Domnului</i>)	131
Testamentul Mântuitorului (<i>Duminica a VII-a după Paști – a Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic</i>)	136
Sub călăuzirea Duhului Sfânt (<i>Duminica Pogorârii Sfântului Duh – Rusaliile</i>)	139
Mărturisirea lui Hristos (<i>Duminica I după Rusalii – a Tuturor Sfinților</i>)	144
Chemarea preoției (<i>Duminica a II-a după Rusalii</i>)	148
În duhul Părinților (<i>Duminica a III-a după Rusalii</i>)	153
Mai în adânc (<i>Duminica a XVIII-a după Rusalii</i>)	158
Taina morții (<i>Duminica a XX-a după Rusalii</i>)	162

ÎN MISIUNE

Cuvântarea de introducere în misiunile religioase	169
Chemarea pocăinței	175
Sfânta Cuminecătură	181
Cuvânt de sfârșit – Pilda bobului de grâu	186

Râmeț a primit tunderea în monahism din mâinile Sfântului Cuvios Arsenie, avându-l ca naș și îndrumător în viața duhovnicească pe Sfântul Cuvios Serafim, iar Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae, pe lângă faptul că le-a fost profesor la Academia Teologică, i-a avut aproape pe cei doi nevoitori de la Sâmbăta în lucrarea de aducere la lumină a Filocaliei în țara noastră.

Cunoscând toate acestea, ne bucurăm de lucrarea cea minunată a lui Dumnezeu care i-a făcut cunoscuți pe sfinții Săi. Noi avem datoria să le cunoaștem viața și să le urmăm exemplul. De aceea, binecuvântăm apariția acestui volum de predici, izvorâte din năzuința *Sfântului Cuvios Serafim* de a câștiga pe om la Hristos, cu nădejdea ca tot cel care va citi să caute mai cu ardoare viața cu Dumnezeu.

† DR. LAURENȚIU STREZA,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

INTRODUCERE

Este lucru de căpătâi a ne cunoaște sfinții, a sorbi din viețile lor nectarul cel dulce al dragostei de Dumnezeu și a le urma credința (*Evr* 13, 7). În ceata acelor care au făcut lucrător harul Duhului Sfânt pe pământul românesc se numără și Părintele Serafim Popescu, cel care, în contextul canonizării, este cunoscut ca Sfântul Cuvios Serafim cel Răbdător de la Mănăstirea Brâncoveanu din Sâmbăta de Sus.

Acest prieten al lui Hristos (*In* 15, 15) s-a născut în satul Totoi, din județul Alba, la 27 octombrie 1912, primind numele Sfântului Dimitrie, Izvorătorul de Mir. Fiu de țărani evlavioși, originari din Poiana Sibiului, Nechifor și Catalina, este crescut de către aceștia în frica lui Dumnezeu și în dragoste față de cele sfinte. Încă din copilărie se arată râvnitor după viețuirea cea duhovnicească, căutând liniștirea în rugăciune și în slujbele Bisericii.

Purtarea de grijă a lui Dumnezeu îi îndrumă pașii către Academia Teologică Andreiană de la Sibiu, unde avea să fie remarcat ca „unul dintre cei mai distinși

studenți (...), la bună purtare, ca și la carte”¹, „un student foarte bun și foarte sărac”². La finalizarea studiilor teologice, văzând lucrarea cea bună a studentului său, Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae, rector al Academiei în acea vreme, avea să îl recomande în postul de secretar. Astfel intră în atenția mitropolitului Nicolae Bălan, care îl va ocroti cu grijă părintească. Ca unui tată, îi va mărturisi dorința sa de a căuta mai cu fierbinte dragoste pe Hristos prin asumarea îngerescului chip monahal, zicându-i: „M-a preocupat de mult timp problema monahismului și *m-am silit să mă formez eu însumi pentru această mare chemare, încă fiind student în Academie*. În acești doi ani mi-am pus adeseori întrebarea dacă pot să fiu *întreg, cu trup și suflet, pentru această jertfă*. M-am frământat singur cu această întrebare, fără să dau voie oamenilor să intervină în preocupările intime ale sufletului meu. I-am lăsat să creadă ce vor.”³.

În luna noiembrie 1938 primește, prin mâna ierarhului său, harul hirotoniei întru diacon și la scurt timp este trimis în preafrumoasa arenă a nevoițelor monahale din Sfântul Munte Athos, „cu scopul de a studia și a se împrieteni cu viața duhovnicească de acolo,

¹ Arhiva Mitropoliei Ardealului, dosar III-367-1935, nr. 9417/1 octombrie 1935.

² Arhiva Mitropoliei Ardealului, dosar III-367-1935, nr. 2305/7 martie 1936.

³ Arhiva Mitropoliei Ardealului, dosar III-376-1936, nr. 10508/24 septembrie 1938.

supunându-se îndeletnicirilor spirituale ale Cuvioșilor ce petrec în mănăstirile din Sfântul Munte”⁴. Însoțit de Sfântul Cuvios Arsenie de la Prislop, se așază la Chilia Sfântului Ipatie, unde se va nevoi vreme de 6 luni, sub ascultarea ieroschimonahului Teodosie Domnariu, starețul Chilieii, și primind sfatul duhovnicesc al marelui nevoitor isihast Cuviosul Antipa Dinescu⁵. Mult folos duhovnicesc a câștigat în urma acestei petreceri, modul de viețuire aghiorit, disciplina monahilor, râvna și jertfa acestora pentru apărarea dreptei credințe statornicind întru sine gândul de a intra în monahism⁶.

La sfatul mitropolitului Nicolae, mai zăbovește vreme de aproape un an la Atena, spre a deprinde limba greacă și a audia cursurile Facultății de Teologie. Ca „o slugă bună și credincioasă” a făcut să rodească această ascultare prin traducerea unor pasaje din scrierile Sfinților Ioan Hrisostom și Vasile cel Mare, precum și ale unor Părinți filocalici, mărturie despre acestea stând cuvântul Sfântului Preot Mărturisitor Dumitru

⁴ Arhiva Mitropoliei Ardealului, dosar III-722-1938, nr. 12774/22 noiembrie 1938.

⁵ Cu acest duhovnicesc părinte, pe care îl numea „venerabil preot” și „iscusit duhovnic”, Cuviosul Serafim va păstra o corespondență vie, prin mijlocirea părinților de la Chilia Sfântului Ipatie, corespondență care, din păcate, nu s-a păstrat. A se vedea *Arhiva Mitropoliei Ardealului*, dosar III-722-1938, nr. 9831/1 septembrie 1939.

⁶ Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Editura Mănăstirii Sihăstria, 2005, p. 714.

Stăniloae la începutul *Filocaliei*⁷ sau cele apărute în publicațiile vremii.

În ascultare deplină față de ierarh, se întoarce în țară și se așază în ctitoria Sfântului Constantin Vodă Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, făcându-se lucrător la rezidirea acesteia împreună cu Sfântul Cuvios Arsenie de la Prislop, în vremurile tulburi ale celui de al Doilea Război Mondial. La 15 ianuarie 1941 primește hirotonia într-un preot și, la scurt timp, de Praznicul Izvorului Tămăduirii, este fericit a primi, din mâna ierarhului său iubitor, tunderea în monahism.

Primind în chip stăruitor povăța mitropolitului Nicolae și încă în vremuri tulburi de război, va petrece vreme de mai bine de un an în Germania și Austria, unde va învăța limba germană și va cunoaște îndeaproape suferința omenească.

Mult ostenindu-se într-un ascultare și smerenie, a fost numit stareț al Mănăstirii brâncovenești în anul 1944, nevoindu-se cu aceasta timp de 10 ani, în vremurile de început ale regimului prigonitor comunist. Statornicindu-se cu lucrarea cea duhovnicească la Sâmbăta, a împodobit această veche ctitorie cu

⁷ Prot. Dr. Dumitru Stăniloae, „Cuvânt înainte”, în *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți cari arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. I, Tipografia Arhidiecezană, Sibiu, 1946, p. XI: „La Antonie, Evagrie (afară de «Tratatul despre rugăciune»), Ioan Casian și Isaia am avut și o primă schiță de traducere a P.C. Păr. Ieromonach Serafim Popescu, de la Mănăstirea Brâncoveanu.”

frumusețea darurilor celor dumnezeiești, căci, pe lângă buna rânduială a celor din afară ale mănăstirii, a așezat în bună rânduială și cele dinlăuntru ale celor care căutau ridicare de sub povara păcatelor.

Prin lucrarea lui Dumnezeu, Sfinții Cuvioși Arsenie de la Prislop, Dometie cel Milostiv de la Râmeț și Serafim cel Răbdător de la Sâmbăta s-au aflat într-o preafrumoasă însoțire încă din cele ale vieții. De Praznicul Înălțării Sfintei Cruci al anului 1949, la vechea Mănăstire de la Prislop, Sfântul Cuvios Dometie avea să primească tunderea în monahism din mâna Sfântului Cuvios Arsenie, avându-l ca naș și îndrumător duhovnicesc pe Cuviosul Serafim de la Mănăstirea Sâmbăta.

Preablând povățuitor, cu dulceața cuvintelor sale odihnea sufletul și cu răcoarea Duhului cea izvorâtă prin rugăciunile sale stingea arșița necazurilor. Nu a pregetat a lucra harul cel primit prin Taina Preoției și ca un părinte îndemna, prin cuvânt și prin faptă, ca „din toate ale noastre să se arate că Hristos este între noi și în noi”⁸. Așa se face că mulțime mare de credincioși căutau a-l avea în mijlocul lor și bucuria sa era împlinită văzând că Hristos Domnul se propovăduiește atâtor inimi însetate.

Multora s-a arătat ca icoană a smereniei, chip al blândeții, iubitor de aproapele, cald povățuitor și de Hristos iubitor, daruri izvorâte din lucrarea cea tainică

⁸ Arhiva personală a Părintelui Teofil Grigorie Slevaș, *Caiet-manuscris al Părintelui Serafim Popescu nr. 1*, f. 1 nenumerotată.

a Duhului petrecută în inima sa. Dreptar al statorniciei, s-a jertfit, vreme de jumătate de veac, în Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus până la trecerea sa la Domnul în 20 decembrie 1990.

Volumul de predici care acum primește hainele unei noi ediții reflectă o mică parte din lucrarea duhovnicească care s-a desfășurat la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus în perioada în care se nevoiau aici – atât cu rânduieșile gospodărești, dar mai cu seamă cu grija față de sufletul celor care cercetau mănăstirea – Sfântul Cuvios Arsenie de la Prislop și Sfântul Cuvios Serafim cel Răbdător de la Sâmbăta, perioadă care a cuprins și anii crânceni ai celui de al Doilea Război Mondial și, desigur, anii instaurării dictaturii comuniste în țară.

Tipărit la începutul anului 1948⁹ cu binecuvântarea mitropolitului Nicolae Bălan, într-un tiraj de 1000 de bucăți, acest mănunchi de predici venea ca un suflu întăritor în lucrarea pastorală care se intensificase la Sâmbăta de Sus și deschidea „o nouă brazdă” în această lucrare, și anume „propovedania prin tipar”. Volumul cuprinde 34 de predici de mici dimensiuni, împărțite în două secțiuni, precedate de un cuvânt-înainte în care Cuviosul Serafim pune în lumină râvna deosebită

⁹ Cf. *Arhiva Mitropoliei Ardealului*, dosar III-7-1948, nr. 229/12 ianuarie 1948. Descrierea documentului este preluată din *Registrul de esibite* pe anul 1948, poziția 245. Documentul, din păcate, nu s-a păstrat sau a fost mutat într-un alt dosar.

a Sfântului Cuvios Arsenie, alături de care ostenitorii Mănăstirii călăuzeau sufletele mulțimilor de credincioși pe calea pocăinței.

Prima secțiune este destinată duminicilor de peste an și cuprinde 30 de predici. Cuvântul la Duminica a XXI-a după Rusalii, a Semănătorului, este cel dintâi cuprins și dă și titlul volumului: „Ieșit-a Semănătorul – predici pentru popor”. Într-o schiță de predică la această duminică, Sfântul Cuvios Serafim accentua lucrarea tainică pe care o are cuvântul dumnezeiesc al Scripturii în sufletul omului, pregătindu-l pentru viața cea veșnică:

„Vorbele omenești trec, dar cuvintele dumnezeiești rămân și lucrează bogat în sufletul omenesc, schimbându-l și înnoindu-l. Ele clădesc o lume nouă. În sufletele noastre cuvine-se a crește cuvântul sfânt al Evangheliei. De câte ori luăm parte la Sfânta Liturghie și ne însemnăm cu chipul Sfintei Cruci, de atâtea ori mărturisim darul și binecuvântarea Mântuitorului nostru. În felul acesta semănăm în cele dinăuntrul nostru binecuvântata sămânță a darului dumnezeiesc. Sunt semințele mântuirii, menite să aducă roadele fericirii noastre în viața veșnică. Doamne, dă-ne să ne pătrundem de cuvântul Tău!”¹⁰

A doua secțiune este denumită „În misiune” și cuprinde patru cuvântări care au ca temă centrală

¹⁰ Arhiva personală a Părintelui Teofil Grigorie Slevaș, *Caiet-manuscris al Părintelui Serafim Popescu nr. 2*, f. 24v nenumărată.

pregătirea sufletului pentru veșnicie prin pocăință și împărtășirea cu Sfintele Taine. Aceste cuvântări fac referire la diversele situații în care părinți ai Sfintei Mănăstiri Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, în chip special Sfinții Cuvioși Arsenie de la Prislop și Serafim cel Răbdător, erau fie trimiși, fie chemați în parohiile de prin împrejurimi spre a propovădui cuvântul Evangheliei sau a combate anumite derapaje morale întâlnite în sânul comunităților parohiale. Despre cuvântul ce a rodit în sufletele credincioșilor care au cercetat Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus este grăitoare o cerere pe care preotul paroh din satul Săsăuș o înaintează mitropolitului Nicolae Bălan:

„Înaltpreasfințite Stăpâne,

O bună parte din credincioșii parohiei Săsăuș au cercetat an de an Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus. Prin ei, duhul evlaviei și al temerii de Dumnezeu s-a făcut vădit în parohia noastră.

În vremea din urmă, acești credincioși m-au rugat stăruitor să invit pe Preacucernicul Părinte Ieromonah Serafim la Săsăuș ca să slujească și să predice poporului întreg.

În calitate de preot și paroh m-am bucurat mult văzând această dorință a credincioșilor mei și cu supunere Vă rog să binevoiți a da aprobare Părintelui Serafim de a se deplasa în parohia noastră.

Spesele de deplasare privesc parohia.

Săsăuș, la 19 iunie 1946¹¹

¹¹ Arhiva Mitropoliei Ardealului, dosar III-364-1946, nr. 6848/19 iunie 1946.

Cuvântul simplu, dar frumos meșteșugit al predicatorilor, limpezimea gândurilor așternute pe hârtie, adâncimea învățăturii exprimate în puține rânduri răzbat grija deosebită ca tâlcul cuvântului evanghelic să fie înțeles de cât mai mulți dintre cei care vor citi aceste predici. Pe alocuri, în cuprinsul predicilor se întâlnesc și câteva trimiteri bibliografice – cum ar fi, de exemplu, referirile la cartea de predici a episcopului grec Ilie Miniati, tradusă pentru prima dată în limba română în prima jumătate a secolului XVIII –, însă multe dintre pasajele citate nu au o astfel de referință. Drept pentru care, pentru ediția de față, am considerat de bun augur a identifica sursele acestor pasaje, în primul rând pentru a lua contact cu lectura Sfântului Cuvios Serafim – din care nu lipseau scrierile filocalice sau patristice, în special ale Sfinților Ierarhi Ioan Gură de Aur și Vasile cel Mare, precum și ale Sfântului Marcu Ascetul sau ale Avvei Evagrie Ponticul –, ca o invitație spre a aprofunda universul duhovnicesc cuprins în aceste scrieri.

Încheiem scurtul popas introductiv cu un îndemn al Cuviosului Serafim cel Răbdător, a cărui viață petrecută în chip stăruitor în smerenie și ascultare, în bunătate față de aproapele și dragoste de Dumnezeu a însemnat *vestirea cea mai puternică a Evangheliei între oameni*:

„Să trăim de așa fel ca în viața fiecăruia dintre noi să se mărturisească Dumnezeu. Nu-i vorba de gălăgie multă, de vorbă multă, de cine știe ce isprăvi văzute de ochii oamenilor, ci de o tăcută